

İLKOKUL BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BECERİLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ¹

****Adem ARSLAN**

orcid.org/0000-0002-7848-7395

*****Oğuz Serdar KESİCİOĞLU**

orcid.org/0000-0003-1176-1887

ÖZ

Bu araştırmanın amacı ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilerini çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Araştırma, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilerini hangi değişkenlerin etkilediğini belirlemek, sosyal beceri yetersizlik nedenlerini tespit etmek ve çözüm yolları bulmak açısından önem taşımaktadır. Araştırmanın örneklemini Gümüşhane il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 6 ilkokulun 15 şubesindeki 254 ilkokul birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu” ve “Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre araştırmaya katılan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri yüksek bulunmuştur. Çocukların sosyal beceri düzeylerinin anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aylık gelir durumu, algılanan aile tutumu, okul öncesi eğitim alma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunurken, sınıf mevcudu, annenin ve babanın sağ olma durumu, ebeveyn birliktelik durumları ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal beceri, ilkokul, birinci sınıf, öğrenci

EXAMINATION OF THE SOCIAL SKILLS OF FIRST GRADE PRIMARY SCHOOL STUDENTS ACCORDING TO VARIOUS VARIABLES

ABSTRACT

It has been aimed to examine social skills of primary school students at first grade in this study. The study is of importance to detect which variables affect social skills and the insufficiency reasons and to find solutions. Sample of the study consists of 254 primary school students in 15 branch offices of 6 primary schools affiliated to the Ministry of National Education in city centre of Gümüşhane. As data collection tool, “Social skill Assessment Scale” and “Individual Information Form” have been used in the study. In interpretation of study findings, 0.05 significance level has been based. Analyses have been made by using SPSS program. According to the study result, social skill level of the students at first grade has been found to be high. While statistically significant difference has been found in social skills of children depending on the mother’s educational status, father’s educational status, economic status, family status seen, and preschool education status, no significant difference has been found depending on class size, mother’s living status, father’s living status, and marital status of the parents.

Keywords: Social skill, primary school, first grade, student

¹ Bu çalışma, Birincinin Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

**Öğretim Görevlisi Adem ARSLAN, Gümüşhane Üniversitesi, ademarslan6005@hotmail.com

***Doç.Dr.Oğuz Serdar KESİCİOĞLU, Giresun Üniversitesi, kesiciogluserda@gmail.com

Giriş

İnsan doğumuyla kendini sosyal bir yaşamın içinde bulmakta ve içinde bulunduğu sosyokültürel ortama uyum sağlamaya çalışmaktadır. Doğumdan itibaren yaşam boyu bu uyum çabası gelişim göstermektedir. Sosyal ve duygusal gelişimin temeli yaşamın ilk yıllarında atılmaktadır. Bu nedenle sosyal uyumun gerçekleşmesinde ve becerilerin kazanılmasında erken çocukluk dönemi en kritik dönemdir (Günindi, 2010: 1). İnsanın sosyal bir varlık olmasında kendisinin diğer insanlara, diğer insanların da kendisine ihtiyaç duyması yatmaktadır. Doğumla birlikte yaşam boyu devam eden bu süreçte kişi, diğer insanları etkilemekte ve onlardan etkilenmektedir. Bu bağlamda sosyalleşme ister istemez gerçekleşmektedir. Sosyalleşmenin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için sosyal beceriler gereklidir. Bir başka deyişle sosyalleşen bireylerin sosyal becerileri uygun biçimde, düzenli olarak kullanması beklenmektedir (Gülay ve Akman, 2009: 1).

Sosyal becerilerin bireyin yaşamında önemli etkileri bulunmaktadır. Sosyal becerilere sahip olan çocuklar arkadaş bulmakta zorluk yaşamaz, akranları arasında sevilir, popülerdir, insanlarla daha iyi anlaşılır. Girişken oldukları için sosyal etkinliklere ve akran gruplarına kolay katılabilirler ve saldırgan davranışlar göstermezler aynı zamanda işbirlikçilerdir. Kendilerine güvenirler, iletişim becerilerine sahiptir ve konuşan kişiye müdahale etmeksizin etkin bir biçimde dinleyebilirler. Güçlü insan ilişkileri vardır. Sosyal kararlar vermede başarılıdırlar. Öfkelerini uygun bir şekilde, diğer insanlara zarar vermeksizin gösterirler ve soğukkanlılıkla karşılaşırlar. Empati kurmakta başarılıdırlar, çevrelerine uyum sağlar, çatışmalardan uzak kalmayı başarabilirler, sosyal problemleri etkin bir şekilde çözebilirler. Sosyal beceriler arkadaşlıklarla, samimi ilişkilerle ve mutlulukla ilgilidir (Bierman, 2005; Choi ve Kim, 2003; Johnson ve Johnson, 1990; Herzog, 2007; Akt: Gülay ve Akman, 2009: 47). Yaşamın ilk yıllarında sosyal yönden yetersiz çocuklar sosyal becerilere sahip akranlarına göre yetişkinlik döneminde sosyal duygusal yetersizlik, kaygı, depresyon, şizofreni, suç işleme gibi sorunlar yaşama ihtimali daha yüksek düzeydedir (Ştefan, 2008: 285-286). Bu dönemde sosyal gelişim özelliklerini kazanamamış çocuklar, akranları tarafından kabul görmemekte, antisosyal davranışlar göstermekte ve davranış problemlerine sahip olmaktadır (Miles ve Stipek, 2006: 105).

Okul öncesi dönemde sosyal becerileri kazanamamış olan çocuklar olumsuz davranışları sürdürmekle beraber yaşamın ileriki dönemlerinde suç işleme, okuldan kaçma, madde

bağımlısı olma, diğer bireylere şiddet uygulama ve istismar etme, sosyal ilişkileri sürdürmemeye, (Carpenter vd., 2008: 183-184; Wang vd., 2011: 1487), okul kaygısı ve fobisi geliştirme disiplin problemleri yaşama (Berkowitz ve Bier, 2004: 74) gibi problemler yaşamaktadırlar. İlkokula başlama, çocuk için çevre değiştirme ile başlayan önemli bir dönüm noktasıdır. Eğer çocuk, okul öncesi eğitim kurumlarına gitmemişse ve yeterli sosyal becerileri kazanmamışsa ya da hayatında bunları uygulamamışsa birçok sorun onu bekliyor demektir (Aslan, 2014: 23). İlkokul, aileden ayrılan çocuğun, evden farklı bir yerde yeni arkadaşlarla vaktinin çoğunu geçirdiği farklı bir ortamdır. Çocuk ilk defa belirli bir disiplin planı içinde programlı öğretimin gerektirdiği etkinliklere katılmak durumundadır. Öğretmenin talimatını yapmak, kurallara uymak ve en önemli olan okuma-yazma başta olmak üzere birçok konuyu öğrenmek durumundadır (Oktay ve Unutkan, 2005: 121). Okuldaki sosyalleşme sürecinde yeni arkadaşlıklar kurma, bu arkadaşlıkları sürdürme ve öğretmenleriyle olumlu ilişkiler başlatma en önemli becerilerdendir. Çocukların bu becerileri kazanmaları durumunda, aynı zamanda okula karşı olumlu tutum geliştirebildikleri, okula devam edebildikleri, okulda ve sonraki yaşamlarında daha başarılı olabildikleri görülmektedir (Denham, 2006: 59).

Yaşamın ilk yıllarında kazanılan sosyal beceriler, sosyal uyumu sağlayacak, sosyal ilişkileri oluşturacak, var olan ilişkilerin devamını sağlayacak araçlardır. Bu noktada, yaşamın ilk yıllarında sosyal becerilerin öğrenilmesi önem arz etmektedir (Bacanlı, 2012: 25). Sergin ve Giverts (2003: 136) sosyal becerileri; kişiler arası iletişimde bireyin sosyal destek kaybı yaşamadan olumlu ve olumsuz düşünce ve duygularını uygun bir biçimde ortaya koyabilmesi olarak tanımlamışlardır. Çocuğun sosyal ve psikolojik gelişiminin önemli unsurlarından olan sosyal becerileri gösteremeyen çocuklar ise karşılaştıkları problemleri çözmede zorlanır. Sosyal becerilere sahip çocuklara göre daha az seçenek görebilirler. Dolayısıyla çoğunlukla uygun olmayan davranış biçimlerini kullanırlar (Bacanlı ve Erdoğan, 2003: 354).

Sosyal becerilerin kısa ve uzun süreli sonuçları göz önünde bulundurulduğunda, çocukların küçük yaştan itibaren bu becerileri öğrenmeye ve uygulamaya olan ihtiyaçları görülmektedir (Lynch ve Simpson, 2010: 3). İlk yıllarda başarılı sosyal ilişkiler geliştiren çocuklar daha sonraki yıllar için de bu ilişkilerini sürdürerek topluma uyum sağlayan, rahatlıkla kendini ifade edebilen, mutlu bireyler olabileceklerdir (Gülay ve Akman, 2009: 55). Bu bilgilerden hareketle yapılan bu çalışmada ilkökul birinci sınıfa giden öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek, sosyal

beceri yetersizlik nedenlerini tespit etmek ve çözüm yolları bulmak amaçlanmıştır. Bu amaca bağlı olarak şu alt problemlere cevap aranmıştır:

İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyi ile;

- 1.Sınıf mevcudu,
 - 2.Annenin sağ olma durumu,
 - 3.Babanın sağ olma durumu ,
 - 4.Ailenin aylık gelir durumu,
 - 5.Okul öncesi eğitim alıp almama durumu,
 - 6.Annenin eğitim durumu,
 - 7.Babanın eğitim durumu,
 - 8.Öğretmen tarafından algılanan anne baba tutumları,
 - 9.Ebeveyn birliktelik,
- durumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada tarama modelinden yararlanılmıştır. Betimsel tarama modelinde, belli bir zaman dilimi içinde çok sayıda denek ve objeden elde edilen verilerin analizi ile araştırma problemine veya problemlerine cevap aranır (Büyüköztürk vd., 2012: 22; Karasar, 2010: 77).

Evren

Araştırma evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Gümüşhane ili Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunan 13 ilkokulun 31 şubesinde eğitim gören 527 ilkokul birinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur.

Örneklem

Araştırmada evrenin tamamına ulaşmak için zaman ve mali problemler yaşanacağından örneklem alınma yoluna gidilmiş ve örneklem seçiminde belli bir değişken dikkate alınarak, bu değişkene ilişkin evrende olan özelliklerin örnekte de aynı şekilde temsil edileceğinden “Tesadüfi örnekleme” yöntemi kullanılmıştır (Altunışık vd., 2004). Bu yöntemde bütün değerlerin örnekleme girme şansları eşit bulunmaktadır. Araştırmacı tarafından evreni belli

örneklem formülü kullanılarak örneklem tespitine gidilmiş olup 122 kız 132 erkek öğrenci olmak üzere 254 öğrenci seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan ve sosyal becerileri değerlendirme ölçeğinin başında bulunan bu formda araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgilerinin belirlenmesine yönelik anne ve babanın sağ olma durumu, ailenin gelir durumu, sınıf mevcudu, anne ve babanın eğitim durumu, anne babanın birliktelik durumu, okul öncesi alma durumu, öğretmen tarafından algılanan anne baba tutumu ve anne babanın birliktelik durumu gibi sorular bulunmaktadır.

Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği

Akçamete ve Avcıoğlu (2005: 73) tarafından güvenilirlik ve geçerlik (0,988) çalışması Türkiye örnekleminde yapılmış olan Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (SBDÖ), sosyal becerileri ölçmeyi amaçlayan, beşli dereceleme şeklinde oluşturulmuş likert tipi bir ölçek olup, çocukların öğretmenleri tarafından doldurularak değerlendirmeye alınmıştır. SBDÖ, 7 ile 12 yaşlarındaki çocuklarda olması gereken sosyal becerileri içermektedir. 69 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte beceriler; temel sosyal beceriler, temel konuşma becerileri, ileri konuşma becerileri, ilişkiyi başlatma becerileri, ilişkiyi sürdürme becerileri, grupla iş yapma becerileri, duygusal beceriler, kendini kontrol etme becerileri, saldırgan davranışlarla başa çıkma becerileri, sonuçları kabul etme becerileri, yönerge verme becerileri ve bilişsel beceriler olmak üzere 12 tane olarak kategorize edilmiştir.

Araştırmada veriler okullar belirlendikten sonra Gümüşhane İl Milli Eğitim Müdürlüğü “Araştırma İzin Onayı” ile birlikte okullara gidilerek elden dağıtılmış ve 15 gün sonra araştırmacı tarafından toplanmıştır.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi

kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek için post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular % 95 güven aralığındadır ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan öğrencilerden toplanan verilerin analizi ile elde edilen bulgular yer almaktadır.

1.İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyi ile sınıf mevcudu arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Sosyal beceri düzeylerinin sınıf mevcuduna göre ortalamaları Tablo1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Beceri Düzeylerinin Sınıf Mevcuduna Göre Ortalamaları

	Sınıf Mevcudu	n	Ort	Ss	F	p	Fark
Genel Sosyal Beceriler	10-20	126	3,547	0,775			
	20-30	68	3,793	0,963	2,408	0,092	
	30 ve üzeri	60	3,542	0,615			

Tablo 1’ e bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin araştırmaya katılan öğrencilerin genel sosyal beceriler puanları ortalamalarının sınıf mevcuduna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucuna göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

2.İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile annenin sağ olma durumu arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 2’ de sosyal beceri düzeylerinin anne sağ olma durumuna göre ortalamaları verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Beceri Düzeylerinin Anne Sağ Olma Durumuna Göre Ortalamaları

	Anne Sağ Olma	n	Ort	Ss	t	p
Genel Sosyal Beceriler	Sağ	249	3,618	0,800		
	Ölü	5	3,301	0,911	0,874	0,383

Tablo 2 incelendiğinde araştırmada öğrencilerin genel sosyal beceriler puan ortalamalarının anne sağ olma durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testi sonucuna göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

3.İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile babanın sağ olma durumu arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Sosyal beceri düzeylerinin baba sağ olma durumuna göre ortalamaları Tablo 3' te verilmiştir.

Tablo 3. Sosyal Beceri Düzeylerinin Baba Sağ Olma Durumuna Göre Ortalamaları

	Baba Sağ Olma	n	Ort	Ss	t	p
Genel Sosyal Beceriler	Sağ	250	3,613	0,799	0,144	0,885
	Ölü	4	3,554	1,064		

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin genel sosyal beceriler puan ortalamalarının baba sağ olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$)

4.İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile ailenin aylık gelir durumu arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 4' de sosyal beceri düzeylerinin aylık gelir duruma göre ortalamaları verilmiştir.

Tablo 4. Sosyal Beceri Düzeylerinin Aylık Gelir Durumuna Göre Ortalamaları

	EkonomikDurum	n	Ort	Ss	F	P	Fark
Genel Sosyal Beceriler	1000 TL altı	51	3,336	0,810	15,884	0,000	3 > 1 3 > 2
	1000-2000 TL arası	103	3,428	0,763			
	2000 TL ve üzeri	100	3,942	0,725			

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin genel sosyal beceriler puan ortalamalarının aylık gelir durumu değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=15,884$; $p=0,000<0.05$). Aylık gelir durumu 2000 TL

ve üzeri olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,942 \pm 0,725$), aylık gelir durumu 1000 TL altı olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,336 \pm 0,810$) yüksek bulunmuştur. Aylık geliri 2000 TL ve üzeri olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,942 \pm 0,725$), aylık geliri 1000-2000 TL arası olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,428 \pm 0,763$) yüksek bulunmuştur.

5.İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okul öncesi eğitim alıp almama durumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Sosyal beceri düzeylerinin okul öncesi eğitim alma durumuna göre ortalamaları Tablo 5' de verilmiştir.

Tablo 5. Sosyal Beceri Düzeylerinin Okul Öncesi Eğitim Alma Durumuna Göre Ortalamaları

	Okul öncesi Eğitim alma	n	Ort	Ss	t	p
Genel Sosyal Beceriler	Evet	198	3,729	0,778	4,552	0,000
	Hayır	56	3,197	0,751		

Tablo 5'e bakıldığında genel sosyal beceriler puanları ($t=4.552$; $p=0.000<0,05$).okul öncesi eğitim alanların genel sosyal beceriler puanları ($x=3,729$), eğitim almayanların genel sosyal beceriler puanlarından ($x=3,197$) yüksek bulunmuştur

6.İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile annenin eğitim durumu arasında bir fark var mıdır?

Sosyal beceri düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre ortalamaları Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6. Sosyal Beceri Düzeylerinin Anne Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

	Anne Eğitim Düzeyi	n	Ort	Ss	F	p	Fark
Genel Sosyal Beceriler	İlkokul	76	3,247	0,742	18,372	0,000	3 > 1 4 > 1 3 > 2 4 > 2
	Ortaokul	43	3,282	0,733			
	Lise	87	3,841	0,712			
	Lisans ve üzeri	48	4,069	0,739			

Genel sosyal beceriler puanları ortalamalarının anne eğitimine göre grup ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur ($F=18,372$; $p=0,000<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Anne eğitim düzeyi lise olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,841 \pm 0,712$), anne eğitim düzeyi ilkokul olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,247 \pm 0,742$) yüksek bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi lisans ve üzeri olanların genel sosyal beceriler puanları ($4,069 \pm 0,739$), anne eğitim düzeyi ilkokul olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,247 \pm 0,742$) yüksek bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi lise olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,841 \pm 0,712$), anne eğitim düzeyi ortaokul olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,282 \pm 0,733$) yüksek bulunmuştur. Anne eğitim düzeyi lisans ve üzeri olanların genel sosyal beceriler puanları ($4,069 \pm 0,739$), anne eğitim düzeyi ortaokul olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,282 \pm 0,733$) yüksek bulunmuştur.

7.İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile babanın eğitim durumu arasında bir fark var mıdır?

Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin baba eğitim durumuna göre ortalamaları Tablo 7' de verilmiştir.

Tablo 7. Sosyal Beceri Düzeylerinin Baba Eğitim Düzeyine Göre Ortalamaları

	Baba Eğitim Düzeyi	n	Ort	Ss	F	p	Fark
Genel Sosyal Beceriler	İlkokul	24	3,210	0,659	14,179	0,000	3 > 1
	Ortaokul	35	3,130	0,717			4 > 1
	Lise	122	3,590	0,766			4 > 2
	Lisans ve üzeri	73	4,010	0,750			4 > 3

Tablo 7 incelendiğinde genel sosyal beceriler puanları ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre grup ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=14,179$; $p=0,000<0.05$). Baba eğitim düzeyi lise olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,590 \pm 0,766$), baba eğitim düzeyi ilkokul olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,210 \pm 0,659$) yüksek bulunmuştur. Baba eğitim düzeyi lisans ve üzeri olanların genel sosyal beceriler puanları ($4,010 \pm 0,750$), baba eğitim düzeyi ilkokul olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,210 \pm 0,659$) yüksek bulunmuştur. Baba eğitim düzeyi lise olanların genel

sosyal beceriler puanları ($3,590 \pm 0,766$), baba eğitim düzeyi ortaokul olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,130 \pm 0,717$) yüksek bulunmuştur. Baba eğitim düzeyi lisans ve üzeri olanların genel sosyal beceriler puanları ($4,010 \pm 0,750$), baba eğitim düzeyi ortaokul olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,130 \pm 0,717$) yüksek bulunmuştur. Baba eğitim düzeyi lisans ve üzeri olanların genel sosyal beceriler puanları ($4,010 \pm 0,750$), baba eğitim düzeyi lise olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,590 \pm 0,766$) yüksek bulunmuştur.

8.İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile algılanan anne baba tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin sınıf öğretmeni tarafından veliler için algılanan aile tutumuna göre ortalamaları Tablo 8’ de verilmiştir.

Tablo 8. Sosyal Beceri Düzeylerinin Algılanan Aile Tutumuna Göre Ortalamaları

	Algılanan Aile Tutumu	n	Ort	Ss	F	p	Fark
Genel Sosyal Beceriler	Demokratik Tutum	112	3,966	0,685			
	İlgisiz Tutum	17	3,247	0,737			1 > 2 5 > 2
	Fazla Koruyucu Tutum	65	3,278	0,737			1 > 3
	Tutarsız Tutum	19	3,125	0,956	11,047	0,000	5 > 3
	Aşırı Hoşgörülü Tutum	22	3,719	0,647			1 > 4 5 > 4
	Otoriter Tutum	19	3,352	0,825			1 > 6

Genel sosyal beceriler puanları ortalamalarının aile tutum değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=11,047$; $p=0,000<0,05$). Tutumu demokratik tutum olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,966 \pm 0,685$), ilgisiz tutum olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,247 \pm 0,737$) yüksek bulunmuştur. Tutumu aşırı hoşgörülü tutum olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,719 \pm 0,647$), ilgisiz tutum olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,247 \pm 0,737$) yüksek bulunmuştur. Demokratik tutum olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,966 \pm 0,685$), fazla koruyucu tutum olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,278 \pm 0,737$) yüksek bulunmuştur. Aşırı hoşgörülü tutum olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,719 \pm$

0,647), fazla koruyucu tutum olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,278 \pm 0,737$) yüksek bulunmuştur. Demokratik tutum olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,966 \pm 0,685$), tutarsız tutum olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,125 \pm 0,956$) yüksek bulunmuştur. Tutumu aşırı hoşgörülü tutum olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,719 \pm 0,647$), tutarsız tutum olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,125 \pm 0,956$) yüksek bulunmuştur. Tutumu demokratik tutum olanların genel sosyal beceriler puanları ($3,966 \pm 0,685$), otoriter tutum olanların genel sosyal beceriler puanlarından ($3,352 \pm 0,825$) yüksek bulunmuştur.

9.İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile ebeveyn birliktelik durumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin ebeveyn birliktelik durumuna göre ortalamaları Tablo 9' da verilmiştir.

Tablo 9. Sosyal Beceri Düzeylerinin Ebeveyn Birliktelik Durumuna Göre Ortalamaları

	Ebeveyn Birliktelik	n	Ort	Ss	t	p
Genel Sosyal Beceriler	Birlikte	224	3,604	0,802		
	Ayrı	30	3,669	0,808	-0,416	0,678

Tablo 9'a bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin genel sosyal beceriler puan ortalamalarının ebeveyn birliktelik durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tartışma ve Sonuç

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel sosyal beceri puan ortalamalarının aylık gelir durum değişkenine göre farklılığı anlamlı bulunmuştur. Literatür incelendiğinde yapılan araştırmayla paralellik gösteren çalışmaların olduğu görülmektedir. Tanrıoğen (2014: 117), okul öncesi dönem çocuklarının yaşadıkları sosyokültürel ortamların onların sosyal becerileri ile olan ilişkisini değerlendirildiği araştırma sonucunda ailenin ekonomik durumunun çocukların sosyal becerilerini etkilediği saptamıştır. Hansa Bilek (2011: 74), çocuğun sosyal becerilerinde ailenin sosyoekonomik düzeyi açısından farklılığını anlamlı bulmuştur. Ayrıca

Yurdakavuştu (2012: 199) ve Pekdoğan (2011: 64) çalışmalarında ailelerin sosyoekonomik düzeyinin çocukların sosyal beceriler üzerinde etkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel sosyal beceri puan ortalamalarının okul öncesi eğitim alma durumuna göre farklılığı anlamlı bulunmuştur. Okul öncesi eğitim alanların genel sosyal beceri puanları, eğitim almayanların genel sosyal beceri puanlarından yüksek bulunmuştur. Okul öncesi eğitim alanların sosyal becerileri daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde bu bulguları destekleyen çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar incelendiğinde çocukların okul öncesi eğitim alma süresi arttıkça sosyal beceri düzeylerinin de arttığını göstermektedir. (Erbay, 2008: 87; Öztürk, 2008: 99, Pekdoğan, 2011: 59; Polat, 2014: 67; Tanrıöğen, 2014: 127; Tutkun, 2012: 89; Yener Öztürk, 2014: 79).

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre genel sosyal beceri puan ortalamalarının farklılığı anlamlı bulunmuştur. Anne eğitim seviyesi yükseldikçe sosyal becerilerin arttığı görülmüştür. Yapılan birçok araştırma annenin eğitim düzeyinin çocuğun sosyal beceri kazanması üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Tanrıöğen, 2014:122; Tutkun, 2012: 92; Tunçeli, 2012: 115; Dermez, 2008: 59).

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel sosyal beceri puan ortalamalarının baba eğitim düzeyine göre farklılığı anlamlı bulunmuştur. Baba eğitim düzeyi arttıkça sosyal becerileri arttığı görülmüştür. Tanrıöğen (2014: 122), Tunçeli (2012: 115) ve Pekdoğan (2011: 59), baba eğitim durumunun çocukların sosyal becerilerini etkilediği saptamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel sosyal beceri puan ortalamalarının ebeveyn birlikteliği istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde bazı araştırmalar ile bu çalışma bağdaşmaktadır. Yener Öztürk (2014: 81), anne- baba birliktelik durumu değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği, Hansa Bilek (2011: 62)' de, çocuğun ev ve okul ortamındaki sosyal becerilerinde anne ve babanın birliktelik durumları arasında fark anlamlılık göstermediği sonucunu tespit etmiştir.

Araştırmaya genel olarak baktığımızda sosyal becerilerin sınıf mevcudu, anne sağ olma durumu, baba sağ olma durumu, ebeveyn birlikteliği değişkenlerine göre farklılıkları anlamlı bulunmamıştır. Ailenin gelir durumu, okul öncesi eğitim alma, anne eğitim düzeyi, baba

eğitim düzeyi, anne baba tutumu değişkenlerine göre genel sosyal beceri puan ortalamalarının farklılığı anlamlı bulunmuştur.

Öneriler

- Çocukların ilk eğitim aldıkları yer olan ailede temel sosyal becerileri kazanmaları sağlanmalıdır. Sosyal beceriler konusunda toplumsal bilincin yükseltilmesi, gerekli düzenlemelerin yapılması ve aile eğitim çalışmalarına önem verilmesi gerekmektedir.
- Sosyal beceri yetersizliği yaşayan çocuklar taramalarla tespit edilip sosyal beceri eğitim programları uygulanmalı ve hizmet içi eğitim ile öğretmenler sosyal beceri eğitimi konusunda desteklenmelidir.
- Çocukların sosyal becerilerini ölçecek yeni ve kapsamlı ölçekler geliştirilmelidir. Çocukların sosyal becerileri hakkında bilgi toplamak için çoklu kaynaklardan faydalanabilir ve nitel araştırma yöntemleri kullanılabilir.
- Sosyal problem çözme konusunda çalışmalar yetersizdir, bu konuda araştırmacılar çalışılabilir.

Kaynakça

- Akçamete, G. ve Avcıoğlu, H. (2005), “Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin (7-12 Yaş) Geçerlik Ve Güvenirlilik Çalışması”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, s.61-77.
- Altunışık, R., Çoşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2004), *Araştırma Yöntemleri*, (3.Baskı), Sakarya Kitapevi, Adapazarı.
- Aslan, M. (2014), *60-72 Aylık Çocukların İlkokula Başlama Durumlarının İncelenmesi*, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Bacanlı, H. (2012), *Sosyal Beceri Eğitimi* (4. Basım), Pegam Akademi, Ankara.
- Bacanlı, H. ve Erdoğan Filiz, E. (2003), “Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin (MESSY) Türkçe’ye Uyarlanması, Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (KUYEB)”, *Uluslararası ve Hakemli Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), s.351-379.
- Berkowitz, M. W. ve Bier, M. C. (2004), “Research-based character education”, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 591, s.72-85.
- Bierman, K.L. (2005), *Peer Rejection. Developmental Processes And Intervention Strategies*, The Guilford Press, USA.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, İ. ve Demirel, F. (2012), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, PegemA, Ankara.
- Carpenter, E., Shepherd, E. J. and Nangle, D. W. (2008), “Validation Of The SSRS-T, Preschool Level As A Measure Of Positive Social Behavior And Conduct Problems”, *Education and Treatment of Children*, 31(2), s.183-202.
- Choi, D.H. ve Kim, J. (2003), “Practicing Social Skills Training For Young Children With Low Peer Acceptance: A Cognitive-Social Learning Model”, *Early Childhood Education Journal*, 31(1), s.41-46.
- Denham, S. A. (2006), “Social-Emotional Competence As Support For School Readiness: What Is It And How Do We Assess It? Early Education And Development”, *Special Issue Measurement of School Readiness*, 17, s. 57-89.
- Dermez, H.G. (2008), *İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Erbay, E. (2008), *Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilere Sahip Olma Düzeyleri*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Günindi, Y. (2010), *Anasınıfına Devam Eden Altı Yaş Çocuklarına Uygulanan Sosyal Uyum Beceri Eğitimi Programının Çocukların Sosyal Beceri Uyum Becerilerinin Gelişimine Etkisi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Gülay, H. ve Akman, B. (2009), *Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceriler*, 1.basım, Pegam Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Elibol Gültekin, S. (2008), *5 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Hansa Bilek, M. (2011), *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ev İle Okul Ortamındaki Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

- Herzog, M.J. (2007), *Family And Peer Relationships In Preschool: Children Perceptions Of The Familial And Social Domain*, Arizona State University, USA.
- Johnson, D. W. ve Johnson. R.T. (1990), “Social Skills For Successful Group Work, *Educational Leadership*”, 47, s.29-33.
- Karasar, N. (2010), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Lynch, S. A. ve Simpson, C. G. (2010), “Social Skills: Laying The Foundation For Success”, *Dimensions of Early Childhood*, 38, s. 3-12.
- Miles, S. ve Stipek, D. (2006), “Contempotaneous And Longitudinal Associations Between Social Behavior And Literacy Achievement İn A Sample Of Low Income Elementary School Children”, *Child Development*, 77(1), s. 103-107.
- Oktaç, A. ve Unutkan, Ö. (2005), *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Öztürk, A. (2008), *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim 1. Ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Pekdoğan, S. (2011), *Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Beş Altı Yaş Çocuklardaki Sosyal Becerilerin Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi :Elazığ İli Örneği*, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- Polat, P. (2014), *Yaz Anaokulunda Eğitim Alan Ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin İncelenmesi:Mardin İli Örneği*, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- Ştefan, C.A. (2008), “Short –Term Efficacy Of A Prevention Program Fort He Development Of Social Emotional Competencies İn Presschool Children”, *Cognition, Brain, Behavior*, 12 (3), s.285-307.
- Tanrıöğen, Y. (2014), *Okul Öncesi Dönemi Çocukların Yaşadıkları Sosyo Kültürel Ortamların Sosyal Beceri İle Olan İlişkinin Değerlendirilmesi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Tunçeli, H. İ. (2012), *Anaokullarına Devam Eden 6 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerilerinin Okul Olgunluklarına Etkilerinin İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Tutkun, C. (2012), *60-72 Aylık Çocukların Sosyal Becerilerinin Anne Ve Öğretmen Değerlendirmelerine Göre İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Wang, H. T., Sandall, S. R., Davis, C. A. ve Thomas, C. J. (2011), “Social Skills Assessment İn Young Children With Autism: A Comparison Evaluation Of The SSRS And PKBS”, *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 41, s.1487-1495.
- Yener Öztürk, P. (2014), *Okul Öncesi Eğitim Alan 60 Ay Ve Üzeri Çocukların Sosyal Beceri Düzeyleri İle Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yurdakavuştu, Y. (2012), *İlköğretim Öğrencilerinde Duygusal Zeka Ve Sosyal Beceri Düzeyleri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Copyright of Gümüşhane University Electronic Journal of the Institute of Social Science / Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi is the property of Gumushane University Electronic Journal of the Institute of Social Science and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.